

teológiai tanár szólalt fel és kárhoziatta, hogy a kálvinista egyház még mindig nem mozdult meg a politikai szervezkedés mellett. Gönczy

Miklós, valamint Gál Sándor iparosok felszólásukban ugyancsak a kálvinista szervezkedést követelték.

„Ne akadjon meg a kisvasut ügye a közlegelőkön.”

A vasutbizottság egyhangulag elfogadta Bokor Pál javaslatát.

Szeged, november 24. (Saját tudósítónktól.) Az alsótanyai kisvasut építése ügyében hétfőn végre megtörtént az első komoly lépés. Az a vegyes bizottság, amelyet Bokor Pál polgármesterhelyettes hívott össze, hétfőn délután tartott értekezletén elhatározta, hogy a miskolci vasutanyagajánlat föltétlenül elfogadását javasolja és elhatározta azt is, hogy eloadja és elfogadásra ajánlja a polgármesterhelyettesnek a vasutépítési költségek fedezésére vonatkozó javaslatát.

A vegyes bizottság ülését, amelyen megjelentek a régi vasuti bizottság, a pénzügyi és mezőgazdasági bizottságok tagjai, öt óra után nyitotta meg az elnök polgármester. Bokor Pál ismertette a kisvasut ügyének huszonöt éve húzódo előzményeit. Elmondotta, hogy 1899-ben Nyilassy Pál és Ormódy Béla indítványt terjesztettek elő a szeged-halasi helyiérdekű vasut felépítése ügyében. Nemsokára megtették az általános tanyai vasutra vonatkozó indítványt. A pénzügyi bizottság keskeny vágányu vasut építését javasolta, más körök viszont a normális nyomtávolságú vasut mellett foglaltak állást. Husz évig folyt a két felfogás között a meddő vita, amelynek eredményeként a terv maga nem juthatott a megvalósulás stádiumába. Válatosan imerteti ezután Bokor Pál Szesztay László 1910-ben összeállított tervezetét, amelyet akkor alkalmasnak találtak a megvalósításra és kijelenti, hogy a műszaki rész mellőzésével csupán a fedezet kérdését kívánja lefoglalni.

Szesztay László tervei szerint a kétfelé ágazó tanyai vasut 62 kilométer hosszú lenne. Összes költsége a vasutpálya kisajátítási költségeivel együtt körülbelül kétmillió korona lett volna, ami ma 34 milliárd papirkoronának felel meg. A vasut megépítésére csak akkor lehetne komolyan gondolni, ha ennek a költségnépszerű felveendő összegnek körülbelül évi négy milliárd koronás amortizációját a meglévő jövedelmek érintése nélkül biztosíthatná a város. Ezután előterjeszti a fedezetre vonatkozó javaslatát, amely szerint a város külső közlegelőiből a gazdák érdekének sérelme nélkül közel három és félezer holdat kihasználhatna a város és azt parcellázva, mezőgazdasági művelésre hasznosíthatná. Ennek évi bérjévedelme a vasutkölcsön évi törlesztési összegét majdnem teljes mértékben fedezné.

Bokor Pál helyesléssel fogadott előadása után Berenczey Domokos műszaki főtanácsos ismertette a kérdés műszaki részét. Elmondotta, hogy a Szesztay-féle terveket bizonyos mérték-

ben már a háboru előtt megváltoztatták, amennyiben a vasutvonal hosszát 69 kilométerre emelték fel. Ennek következtében a vasutépítési költsége is emelkedett közel két és fél millió koronára. A trianoni határok következtében a vasut rentabilitása szempontjából a helyzet ma kedvezőbb, mint a háboru előtt volt. Átkhaza környéke ugyanis, amely Trianon előtt Szabadka felé gravitált és felhasználhatta a közelben levő szeged-szabadkai vasutvonalat, most elvesztette a vasuti közlekedés és a Szabadka felé való gravitálás lehetőségét és így, ez a legsűrűbben lakott alsótanyai terület is a kisvasut forgalmát gyarapítaná. Véleménye szerint negyvenmilliárd koronából fedezhető a vasutépítés minden költsége.

Ezután Kiss Ferenc erdőfőtanácsos szólalt fel. A polgármester helyettesnek a fedezetre vonatkozó előterjesztést elfogadja, azonban a gazdaközönség szempontjából bizonyos aggályokkal fogadhatja csak el. Helyes Bokor Pál álláspontja, amikor azt mondja, hogy legelőre csak a növendék jószágának van szüksége, de kérdi, hogy a legelőterületek megcsonkítása után marad-e annyi legelő, amely elég a növendék jószág számára.

A polgármester mondotta el ezután észrevételeit. A kérdést kétfelé osztja. Elsősorban azt kell eldönteni, hogy megvegye-e a város a miskolci bányavasutanyagát. Szerinte minden további nélkül meg kell venni, mert az ajánlat nagyon kedvező. Kétmilliórdert megveheti a város, nem szabad elmulasztani az alkalmat. Ami a kérdés második részét, a vasutépítés fedezetének ügyét illeti, bármilyen tetszetős is a polgármesterhelyettes javaslatát, azt nem fogadhatja el addig, amíg az érdekelt tanyavilág véleményét nem tudja meg. A közlegelőre ugyanis az állattenyésztés fejlesztése érdekében szükség van. A legelő megcsonkítást éppen ezért aggályosnak tartja. A fedezet előteremtésének van azonban más módja is. A vasutat egy olyan részvénytársaság is felépítheti, amelyben a városon kívül érdekeltséget vállalnak az alsótanyai gazdák is.

— Ha erre számítunk — szölt közbe általános helyes léssel valaki —, akkor soha sem lesz vasut.

— Van még más mód is — folytatta a polgármester — bizonyos pénzcsoporthoz érdeklődnek már a kérdés iránt és kilátásom van arra, hogy rövidesen konkrét ajánlatokkal jelentkeznek is. Kijelentem egyébként, hogy a legszervebben én is a polgármesterhelyettes javaslatát fogadnám el, ha az érdekelt gazdák megnyug-

tatnának, hogy aggályaim alaptalanok.

Ezután az érdekelt gazdák nyilatkoztak és a polgármester alig titkolt meglepetésére elosztatták aggályait.

Papp István nyilatkozott először.

— Negyven éve csináljuk már ezt a kisvasutat — mondotta — és azt tapasztaltam, hogy minél többet bizottságozunk, annál bizonytalanabbá válik a dolog. A h. polgármester ur aggályait a legnagyobb sajnálattal nem erősíthetem meg. Ne akadjon meg most a vasut ügye a legelőkérdésen.

Ezután kifejtette, hogy a szegedi legelő nem érnek semmit. A jó gazda már régen otthon tartja a jószágát és így többre megy vele, mert földjét belterjesen kell művelnie.

— Ha én lettem volna harminc év előtt a polgármester — mondta emelkedett hangon — a kisvasutat akármilyen erőlködéssel, de megcsináltam volna és — ne haragudjon meg érte senki —, de a városnak kutya kötelessége, hogy végre felépítse azt a vasutat.

Ördög Vince és Gárgyán Imre ugyanilyen értelemben szólaltak fel az alsótanyai gazdák nevében, úgy hogy a h. polgármester megállapította, hogy a bizottság egyhangulag elfogadta Bokor Pál előterjesztését.

Jean Jaures hamvai a Pantheonban.

Páris, november 24. Jean Jaurés koporsóját ma délelőtt ravatalozták fel. A ravatal mellett 12 munkás állt őrséget munkásruhában, lámpással a kezében, miközben egész Franciaország területéről számtalan küldöttség vonult fel. Külföldről is megjelentek küldöttségek, többek között Németországból. Az elvonulás után a kamara épületében igen sok képviselő és szenátor gyűlt össze, akik a Pantheonba való átszállításra vállalkoztak. A koporsót egy óraker a francia trikolorral a 26 méter hosszú ravatalra helyezték. A holttestet hetven bányamunkás vitte a Pantheonba. A gyászmenetben résztvettek az elhunyt családtagjai, barátai, két tábornok, több tiszt, végül Herriot vezetésével a kabinet tagjai. A menetben ott lehetett látni a különböző országok küldöttségeit fekete bérvont lobogókkal. A menet két oldalán beláthatatlan tömeg állt sorfalat. Amikor a menet megérkezett a Pantheonhoz, a holttestet bevitték a Pantheon belsejébe, ahol ekkor már megjelentek a hivatalos személyiségek, a köztársasági elnökkel az élükön. A hivatalos személyiségek soraiban ott volt a diplomáciai testület, köztük Hoesch német nagykövet is. A gyászünnepeket karéneke vezette be, majd utána Herriot tartott emlékbeszédet.

Vázolta egész életpályáját, mint szocialista vezető, politikust, embert és pacifistát dicsőítette. Herriot miniszterelnökön kívül más nem beszélt. Jaurés koporsója a Pantheonban három napig marad a ravatalon.

Mindenféle butorok féláron alul, csak még a készlet tart, kaphatók Kakuszinál Tisza Lajos-körut 20, a városi gőzfürdő mellett. 927

Szeged és a nemesi felkelés.

Irta: Székudvari Imre.

III.

„Minderre nézve igen szükségesnek látjuk, s az uraknak atyafiságosan ajánljuk, hogy fent kitért előre tudni szükséges principiumokat kitanulják, azonnal tudunkra adják s egyáltalában semmiben, ami ezen kinyilatkoztatásunkkal össze nem ferekezne, nekünk leendő egyetértés nélkül ne consententiáljanak, kiváltképen azon munkálkodjanak, hogy független jurisdictio nek ne sérüljön, a reporciónban a többi földes uraság közt és köztünk az igaz proporció megtartasson. Emlékeztetjük az urakat még arra is, hogy a reparacio alkalmatosságával a városnak ne 23, csak 16 porták számoltassanak, mivel 23 portát csak a mult esztendőbeli subsidiumra nézve említettek, valóságos és téres portáink száma pedig csak 16 maradt.”

Mint látható, ez az óvatos határozat, amely a nádor levelének olvasása után hozott, valóban nem tanuskodik nagy lelkesedéssről. A kiküldött követek első jelentésének olvasása után is ráért a tanács azon töprengeni, hogy hol és mimódon található autonómiáján eset sérelemeket. Jellemző, hogy a „mi fiunk” pártolása, a lokálpatriotizmus milyen mértékben vezette a választásnál a tanácsot, de nem utolsó az az ügykezelés sem, mellyel a már megállapított porták

számát igyekeztek a subsidium kisebb mértékben leendő megállapítása végett redukálni. Igaz, hogy Szegednek, mint földesurnak Kistelek és Tápié után Csongrádhoz, Szőreg után Torontálhoz is kellett adóznia.

De hiába volt minden. A gyorsfutár nem ért olyan gyorsan Szegvárra, mint amilyen gyorsan hazaérték a követek. Szeptember 21-én, tehát már a következő napi tanácsülésen megjelent Müller Sebestyén és Szekeres Mihály és szóbelileg adták meg a választ a mindenelekre késve érkezett, vagy egyáltalán meg sem kapott levélre. Válaszuk és a megye ellenmondást nem tűrő határozata oly súlyos terheket rótt a városra, hogy a tanács jóak látta a választott községgel egyetemben határozni. S hogy legalább a látszatot megmentésék, a határozatnak olyan színt igyekeztek adni, mintha azt teljesen önként, önzetlen hazafiságból hozták volna.

A jegyzőkönyvbe foglalt határozat bevezető sorai azt a látszatot keltik, mintha valóban önként történt volna a felajánlás. Ezt a látszatot azonban az előbbi levélváltás bizony inkább csak a helyzet ényyszerítő hatása következménye gyanánt világítja meg.

„Minekutána felséges nádorispánunk kegyelmes leveléből értesüldött, hogy az ellenség képtelen nyakassága miatt a legott becsüleles békességhez semmi reménység sem volna és a császári és királyi birodalomra nyitott nyöve a veszedelem, sőt a 22036. szám alatt kelt hely-

tartótanács irásából az is nyilvánvá lett, hogy jó királyunk a jelen való veszedelmekre nézve, mitől birodalmát s nevére esen édes hazánkat is fáradhatatlan atyai gondoskodással kívánja védelmezni, felséges személyét népéért áldozni a táborban maga kiszállni s seregét vezérelni kegyelmesen elötkéltette, mindezeket mint legérzékenyebb s szorosabb környülállásokat hív szívére vette ezen nemes tanács és választott község, ebbeli öztöntől viseltetvén, valamint mindenkor dicsőségnek tartotta kegyelmes királyához és hazájához nem csak nyilván bizonyítandó, hanem amikor szükség megkülönböztetendő hívségének s égő szeretetének példáját adni, egy szívvel s eltökélt akarrattal”, határozott.

Elhatározta, hogy 80 gyalogos és 20 lovas felkelőt küld Csongrád megye zászlója alá minden felszereléssel együtt, mit József nádor levele előír. A határozatot a megyével a már többször említett két követlen kívül a választott községtől hozzájuk csatlakozó Belán Arkádus közli.

A város részéről tehát megtörtént a megajánlás, de még hátra volt a sereg felállítása. A szép szó, a haza veszedelmének emegetése aligha volt elég a város lakóinak, ha maga a tanács is a később határozás álláspontjára helyezkedett. Tudta ezt maga a tanács is azért a követek tanácsára a választott község tagjaival közösen állapította meg azokat a kedvezményeket, melyeket azok nyerhetnek el, akik